

І. І. Гавриш, І. А. Крупенна

МОНІТОРИНГ ПОКАЗНИКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ ТА ОЦІНКА ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

У статті здійснено моніторинг показників регіонального туристичного ринку та проведено оцінювання туристичної привабливості регіону. Для порівняльної оцінки туристичної привабливості регіонів підібрано набір статистичних показників, який відображає основні параметри туристичної привабливості регіону. Проведено розрахунок базових часткових статистичних показників туристичного потенціалу регіону, розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту регіонів України. Визначені групові індикатори туристичного потенціалу регіону, розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту регіонів. Міжрегіональний порівняльний аналіз групових індексів туристичної привабливості дав можливість визначити ті регіони України, які спроможні створити найбільш оптимальну пропозицію туристичного продукту з позиції цільової аудиторії – туристів. Зроблено висновок, що туристична привабливість регіонів визначається не тільки унікальним природно-географічним ландшафтом та культурно-історичними дестинаціями, а й рівнем розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту, без розвитку яких неможливо досягти належного рівня туристичної привабливості або й, навіть, існуватиме загроза втратити лояльність з боку туристів.

Ключові слова: *регіональний туристичний ринок, моніторинг, туристична привабливість, методика оцінки, міжрегіональні порівняння.*

Дослідження привабливості регіону є одним з ключових джерел отримання інформації для цільових аудиторій: для інвесторів – сприяння у прийнятті інвестиційних рішень, регіональним органам влади та органам місцевого самоврядування – для розробки регіональної політики привабливості; для населення – прийняття рішення про перебування чи переїзд, для туристів – про доцільність перебування. Туристична привабливість регіону визначається сукупністю стійких уявлень та вражень туриста про умови, властивості, ознаки, характеристики, можливості та обмеження, які дозволяють використовувати дану територію з туристичними цілями та які формують ставлення туристів до конкретного регіону. Для проведення порівняльної оцінки туристичної привабливості регіонів насамперед необхідно підібрати такий набір статистичних показників, який би дав змогу найбільш повноцінно відображати основні параметри привабливості регіону. В офіційних статистичних даних існує низка показників, які відображають різні аспекти туристичної привабливості регіону з точки зору інтересів цільової групи «туристи та відвідувачі». Моніторинг, систематизація, групування та визначення досить великої сукупності статистичних показників здатні надати характеристику привабливості регіону з урахуванням різних аспектів та створити умови для міжрегіонального порівняння відповідних видів привабливості для визначених цільових аудиторій.

Метою статті є презентація етапів оцінки привабливості регіону на основі наявних доступних даних офіційної статистичної інформації, моніторинг показників регіонального туристичного ринку та оцінка туристичної привабливості регіонів України.

Загальновизнані методики міжрегіонального статистичного аналізу, які використовувались при дослідженні регіональних проблем, застосовувались у працях З. Герасимчук, А. Гайдуцького, Ю. Дащук, Н. Циганюк, І. Шевчук, Я. Шевчука та інших [3-6]. Їхньою перевагою є зручність методу приведення статистичних показників до співставних значень та інтегральних індексів. Порівняльна оцінка туристичної привабливості регіону на основі даних статистичної інформації системно досліджувалась у працях О. Бобкова та І. Маркова [1], де наголошувалось на необхідності врахування економічного, естетичного, рекреаційного аспектів туристичної привабливості, а також транспортної доступності, туристичної інфраструктури та природно-екологічних та соціально-економічних умов, які супроводжують процес надання туристичного продукту в регіоні. О. Музиченко-Козловська [11] вважає, що туристична привабливість є визначальною характеристикою наявного стану потенціалу туристичних ресурсів території, матеріально-технічної бази туризму та інформаційного забезпечення (належного для потреб туристів). С. Куніцин [10] пропонує застосовувати мережну модель визначення впливу критеріїв залежно від характеру впливу на туристичну привабливість території, виділяючи дві групи факторів: як прямої, так і непрямої дії. На нашу думку, такий підхід є більш комплексним, проте його методологія виходить за межі статистичного аналізу і потребує додаткової

спеціалізованої експертної оцінки.

У своїй попередній праці нами було презентовано методика порівняльної оцінки привабливості регіону для різних цільових аудиторій [2], яка враховує багатокритеріальну систематизацію офіційних статистичних показників, що відображають основні параметри привабливості регіону регіонального розвитку, та включає експертні методи. На наш погляд, оцінка привабливості регіону на основі наявних доступних даних офіційної статистичної інформації здійснюється за наступними етапами:

- Етап 1. Обґрунтування та вибір обмеженої кількості базових складових оцінки привабливості з позицій обраних цільових аудиторій (ЦА).
- Етап 2. Моніторинг, збирання та підготовка первинних статистичних даних на основі офіційних статистичних джерел.
- Етап 3. Адекватне відображення досліджуваних індикаторів привабливості регіону за допомогою застосування репрезентативної системи приведення оціночних індикаторів до співставних величин.
- Етап 4. Групування індексних показників, які узагальнено характеризують різні аспекти привабливості з позицій обраних ЦА.
- Етап 5. Вибір конкретного методу синтезу групових індексів привабливості в єдиний інтегральний показник.
- Етап 6. Інтерпретація міжрегіональних співставлень інтегральних показників привабливості регіонів.
- Етап 7. Узагальнення результатів дослідження із зонуванням регіонів відповідно до шкали оцінювання привабливості.

Моніторинг – це спеціально організоване, систематичне спостереження за станом об'єктів, явищ, процесів з метою їх оцінки, контролю або прогнозу. Забезпечує стратегічний зворотний зв'язок в управлінні регіональною ситуацією через інвентаризацію, облік і співвіднесення різнохарактерних трендів, які формують ситуацію, а також результатів дій, спрямованих на її цільову зміну. Моніторинг здатний не тільки своєчасно виявляти загрози, але, головне, знаходити необхідні можливості розвитку ситуації в цільовому напрямку, закладені в «природних» трендах її динаміки. Моніторинг надає підстави для розробки стратегії, планів, пакета проектів і програм з їх реалізації, всебічного контролю їх реалізації та своєчасного внесення коректив і актуалізації в зв'язку з одержуваними на основі їх завдань результатами, для зміни зовнішніх умов, сприйняття стратегічних заходів цільовими аудиторіями.

Оцінка туристичної привабливості на основі статистичних даних передбачає формування групових індикаторів туристичного потенціалу регіону, розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту регіону і враховує базові часткові статистичні показники, запропоновані нами у табл. 1.

Таблиця 1 – Базові часткові показники оцінки туристичної привабливості регіону з даних офіційної статистики

№ п/п	Індикатор оцінки	Показники оцінки	Позначка
1	Індекс туристичного потенціалу в регіоні	Кількість нерухомих пам'яток та об'єктів культурної спадщини	G ₁
		Фактичні витрати на 1 день перебування в колективних засобах розміщення у середньому за рік, грн.	G ₂
		Кількість суб'єктів туристичної діяльності, од.	G ₃
		Кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, од.	G ₄
2	Індекс розвитку туристичної інфраструктури в регіоні	Кількість місць у колективних засобах розміщення на 10 тис. осіб	H ₁
		Середня місткість садиб сільського (зеленого) туризму, місць	H ₂
		Середня місткість готелів та аналогічних засобах розміщення	H ₃
		Середня місткість у спеціалізованих засобах розміщення, од.	H ₄
		Забезпеченість автомобільними дорогами на 1 км площі	H ₅
3	Індекс туристичного комфорту в регіоні	Кількість місць КЗР на 1 штатного працівника	I ₁
		Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, т/на км ²	I ₂
		Кількість виявлених злочинів на 10 тис. осіб	I ₃
		Кількість закладів громадського харчування	I ₄

Джерело: сформовано авторами на основі [7; 9; 12].

Запропоновані базові часткові статистичні показники, які лежать в основі розрахунку групових індикаторів туристичного потенціалу регіону, розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту регіону (табл. 2. та табл. 3).

Таблиця 2 – Розрахунок базових часткових статистичних показників туристичного потенціалу регіону та туристичного комфорту регіонів України за 2015 рік

Регіони	Індекс туристичного потенціалу в регіоні				Індекс туристичного комфорту в регіоні			
	Показники оцінки				Показники оцінки			
	Кількість нерухомих пам'яток та об'єктів культурної спадщини. (одиниць)	Фактичні витрати на 1 день перебування в колективних засобах розміщення у середньому за рік, грн..	Кількість суб'єктів туристичної діяльності, од	Кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, од	Кількість місць КЗР на 1 штатного працівника	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, т/на км2	Кількість виявлених злочинів на 10 тис. осіб	Кількість об'єктів ресторанного господарства, тис. од (за 2013р.)
Україна	128893	367,2	3182	135		7,8	132,2	
Вінницька	4306	368,95	63	3	2,2	7,3	104,7	1
Волинська	1534	237,05	68	5	5,1	2,1	102,8	0,9
Дніпропетровська	11131	397,9	294	0	6,1	27,5	154,1	1,1
Донецька	4084	309,65	23	0	15,5	36,8	81,3	1,5
Житомирська	6609	285,2	47	2	4	2,3	111	0,5
Закарпатська	1453	342,5	67	4	4,5	4,2	90,4	0,3
Запорізька	8456	246,75	140	9	8,5	9,9	238,4	0,5
Івано-Франківська	3944	416,65	83	3	4,3	19,2	61,6	0,5
Київська	3479	330,4	90	5	5,7	7,2	145,3	0,8
Кіровоградська	5046	314,3	46	6	6,2	2,5	188,7	0,3
Луганська	6643	230,3	11	0	3,5	5	56,8	0,6
Львівська	8453	438,3	221	35	3,7	9,3	131	1,3
Миколаївська	5913	217,4	60	3	17	2,6	168	0,4
Одеська	4481	329,6	245	21	8,1	3,9	122,8	0,7
Полтавська	4642	330,6	91	3	1,6	4,9	163,7	0,7
Рівненська	3271	269,15	59	2	4,4	2,6	95,5	0,6
Сумська	2562	310,25	53	0	5,4	2,4	128,6	0,8
Тернопільська	4157	260,1	43	2	4,6	3,4	67,5	0,9
Харківська	9613	437,7	264	5	4,5	4,7	150,6	1,7
Херсонська	5748	221,95	53	5	12,2	2	151,3	0,3
Хмельницька	3102	279,55	78	9	4,5	3,7	97,5	0,8
Черкаська	9103	311,95	75	4	6,9	5,8	132,2	0,3
Чернівецька	2371	249,85	65	0	6,7	4,2	101	0,3
Чернігівська	8792	245,4	55	1	6,6	2,3	151,2	0,6

Таблиця 3 – Розрахунок базових часткових статистичних показників розвитку туристичної інфраструктури регіонів України за 2015 рік

Регіони	Індекс розвитку туристичної інфраструктури в регіоні				
	Показники оцінки				
	Кількість місць у колективних засобах розміщення на 10 тис. осіб	Середня місткість садиб сільського (зеленого) туризму, одиниць	Середня місткість готелів та аналогічних засобів розміщення	Середня місткість спеціалізованих засобів розміщення, од.	Забезпеченість автомобільними дорогами на 1 км площі
Україна	94,1640065	13,2	121,4	242,2	280,8
Вінницька	46,43615029	12	93,5	222,2	359,4
Волинська	59,5089671	15	93,6	78,7	307,1
Дніпропетровська	78,29426403	9	111,3	219,1	286,8
Донецька	79,59016201	0	117,6	311,2	305,1
Житомирська	35,18236473	0	80,7	186,9	285,1
Закарпатська	134,4504447	14	127	186,8	261,6
Запорізька	200,3364507	0	154,5	249,6	256,6
Івано-Франківська	88,15741879	12,5	140,2	162,6	300,2
Київська	95,59519686	0	91,1	205,4	296
Кіровоградська	34,04583291	11,5	113,3	122,3	254,3
Луганська	5,708714972	0	93	78,2	220
Львівська	132,688817	17,6	130,3	230,7	384,1
Миколаївська	273,217061	18,5	79,6	274,7	194,3
Одеська	256,8296867	8	119,9	262	249,2
Полтавська	67,63499896	7	100,4	220,1	308,2
Рівненська	33,33620244	0	90,9	170,7	255,2
Сумська	31,04284559	0	72,1	96	302,9
Тернопільська	40,57427043	26,5	124,1	312,3	362,8
Харківська	56,42242331	0	105,3	180,7	306,2
Херсонська	267,996988	31	85,3	237,8	176,2
Хмельницька	42,59116193	25,4	108,8	110	348
Черкаська	62,7996782	7,7	89,3	152,6	293,6
Чернівецька	52,21452907	15,2	156,5	132,9	354,9
Чернігівська	43,63636364	13	99,6	107,2	241,9

Відповідно до запропонованої методики нами було визначено наступні групові індекси, які розглядатимуться як індикатори туристичної привабливості регіонів (табл. 4, табл. 5).

Таблиця 4 – Індикатори туристичної привабливості регіонів

Індекс	Формула розрахунку
Індекс туристичного потенціалу в регіоні визначає кількісні параметри, які характеризують поточний стан та структуру туристичних об'єктів та суб'єктів, які займаються туристичним бізнесом в регіоні	$TP_i = \frac{\sum_{j=1}^n G_{ij}}{n}, i = \overline{1, m}$ (2.7) де: TP_i – груповий індекс, який характеризує поточний стан та структуру туристичних об'єктів та суб'єктів, які займаються туристичним бізнесом в регіоні; G_{ij} – базові часткові показники, які характеризують поточний стан та структуру туристичних об'єктів та суб'єктів, які займаються туристичним бізнесом у i -му регіоні.
Індекс розвитку туристичної інфраструктури в регіоні, який характеризує загальні місткість інфраструктурних об'єктів, що орієнтовані на надання туристичних послуг та ведення туристичного бізнесу	$TI_i = \frac{\sum_{j=1}^n H_{ij}}{n}, i = \overline{1, m}$ (2.8) де: TI_i – груповий індекс, який характеризує загальну місткість інфраструктурних об'єктів, що орієнтовані на надання туристичних послуг та ведення туристичного бізнесу; H_{ij} – базові часткові показники, які характеризують місткість інфраструктурних об'єктів, що орієнтовані на надання туристичних послуг та ведення турбізнесу у i -му регіоні
Індекс туристичного комфорту в регіоні визначає забезпеченість регіону складовими, необхідними для пропозиції якісного та комплексного туристичного продукту	$TK_i = \frac{\sum_{j=1}^n I_{ij}}{n}, i = \overline{1, m}$ (2.9) де: TK_i – груповий індекс, який характеризує забезпеченість регіону складовими, необхідними для пропозиції якісного та комплексного туристичного продукту в регіоні; I_{ij} – базові часткові показники, які характеризують забезпеченість регіону складовими, необхідними для пропозиції якісного та комплексного турпродукту у i -му регіоні.

Для повноцінного міжрегіонального порівняння привабливості регіонів необхідно привести базові часткові статистичні показники до співставних значень величин за формулами 1 та 2:

- для сприяючих показників, які позитивно характеризують регіональну привабливість:

$$Y_{ij} = \frac{X_{ij}}{\max_{1 \leq i \leq m} X_{ij}} \quad (1)$$

- для стримуючих показників, які негативно характеризують регіональну привабливість:

$$Y_{ij} = \frac{\min_{1 \leq i \leq m} X_{ij}}{X_{ij}} \quad (2)$$

Таблиця 5 – Групові індикатори туристичного потенціалу регіону, розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту регіонів України за 2015 рік

Регіони	Груповий Індекс туристичного потенціалу в регіоні	Груповий Індекс розвитку туристичної інфраструктури в регіоні	Груповий Індекс туристичного комфорту в регіоні	Інтегральний індекс туристичної привабливості по регіонам
1	2	3	4	5
Вінницька	0,31902182	0,57348482	0,53299575	0,46027991
Волинська	0,35726727	0,48669237	0,58701185	0,46733848
Дніпропетровська	0,63659211	0,55712373	0,33766825	0,49291009
Донецька	0,28680438	0,56670946	0,43464339	0,41338982
Житомирська	0,39325652	0,39702867	0,51884864	0,43269263

Продовження табл. 5

1	2	3	4	4
Закарпатська	0,27686443	0,62222403	0,4091338	0,41307265
Запорізька	0,5935168	0,63755146	0,23065704	0,4435797
Івано-Франківська	0,31103346	0,59848594	0,42311381	0,42865322
Київська	0,35488011	0,47206591	0,35499578	0,3903335
Кіровоградська	0,36822888	0,46724253	0,3838855	0,40422265
Луганська	0,3945507	0,28766228	0,55252101	0,39729355
Львівська	0,75177966	0,74422101	0,46144497	0,63675271
Миколаївська	0,45525376	0,71844004	0,35918444	0,48976438
Одеська	0,62387253	0,69915359	0,3961642	0,55699064
Полтавська	0,36746597	0,53208024	0,54172604	0,4731418
Рівненська	0,33985379	0,38276888	0,52014318	0,40749024
Сумська	0,27779133	0,33406321	0,51047437	0,3618321
Тернопільська	0,35317381	0,77720451	0,57673866	0,54096307
Харківська	0,60028192	0,45103067	0,53956138	0,52666452
Херсонська	0,4547562	0,78318706	0,4207578	0,53116009
Хмельницька	0,39470214	0,61356507	0,48731211	0,49050763
Черкаська	0,47102511	0,46880855	0,29570857	0,40268721
Чернівецька	0,32605481	0,62284509	0,36346082	0,41947822
Чернігівська	0,47285324	0,45194891	0,460148	0,46157019

Після приведення показників до співставних стандартизованих значень, коректних для подальших міжрегіональних порівнянь, для кожного інтегрального індексу, що характеризуватиме привабливість, формується матриця показників X (формула 3).

$$X = \begin{pmatrix} x_{11} & \dots & x_{1j} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & \dots & x_{2j} & \dots & x_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{i1} & \dots & x_{ij} & \dots & x_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{m1} & \dots & x_{mj} & \dots & x_{mn} \end{pmatrix}, j = \overline{1, n}, i = \overline{1, m} \quad (3)$$

де n – число показників; m – число регіонів.

На наступному етапі процедури порівняльної оцінки привабливості регіонів на основі міжрегіональних співставлень для розрахунку Інтегрального індексу туристичної привабливості (табл. 4, кол. 5) нами пропонується застосовувати формулу (4):

$$I_i^{tp} = \sqrt[3]{TP_i \cdot TI_i \cdot TK_i} \quad (4)$$

де I_i^{tp} – інтегральний індекс туристичної привабливості у i -му регіоні

Міжрегіональний порівняльний аналіз групових індексів туристичного потенціалу, розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту дає можливість визначити ті регіони України, які спроможні створити найбільш оптимальну пропозицію туристичного продукту з позиції цільової аудиторії – туристів. Значення групових індексів туристичної привабливості регіонів, розрахованих за даними офіційної статистики України, показані на рис. 1.

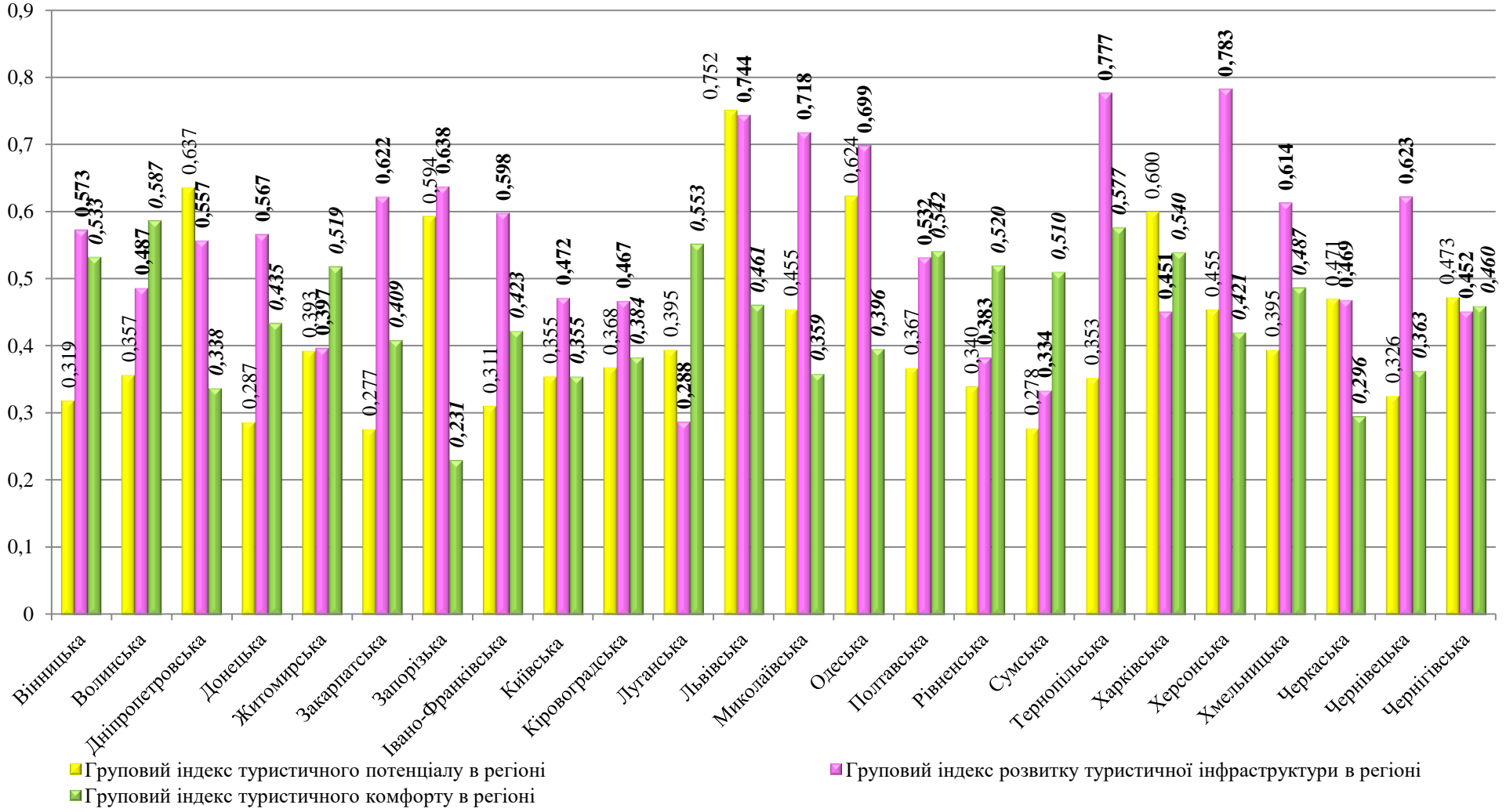

Рисунок 1 – Групові індикатори (індекси) оцінки туристичної привабливості регіонів України за даними офіційної статистики у 2015 р.

Результати розрахунків вказують, що найбільше значення групового індексу туристичного потенціалу отримала тільки Львівська область (0,752). Таке значення свідчить про те, що даний регіон володіє значними можливостями для створення та розвитку туристичної сфери з високим рівнем привабливості. До регіонів, які володіють достатнім рівнем туристичного потенціалу, відносяться Дніпропетровська (0,637), Одеська (0,624), Харківська (0,600) та Запорізька (0,594). Водночас, низьке значення індексу туристичного потенціалу отримали Закарпатська (0,277), Сумська (0,278) та Донецька (0,287) області. Це свідчить про певну вразливість цих регіонів щодо можливості та перспектив розвитку їх туристичної індустрії.

Найбільше значення групового індексу розвитку туристичної інфраструктури, який відображає забезпеченість регіону колективними засобами розміщення та об'єктами і мережами туристичної інфраструктури, є у Херсонській (0,783), Тернопільській (0,777), Львівській (0,744) та Миколаївській (0,718) областях. Найменшим значенням цього індексу характеризується туристична інфраструктура Луганської (0,288) та Сумської (0,334) областей. Достатнім рівнем цього індексу відзначаються Одеська (0,699), Запорізька (0,638), Чернівецька (0,623), Закарпатська (0,622), Хмельницька (0,614) та Івано-Франківська (0,598) області. Логістична доступність є одним з визначних чинників туристичної привабливості території. Наприклад, вхід європейських лоукостерів на український ринок авіаперевезень, згідно зі звітами авіакомпанії Ryanair (звіт Управлінню туризму та промоцій) бронювання квитків до Києва в порівнянні з ідентичним періодом 2018 року зросла на 1537%. Літня рекламна компанія Управління туризму та промоції КМДА, проведена спільно з лоукостером Ryanair, була орієнтована на ринки Німеччини, Великої Британії і Ірландії, проводилася на сайті Ryanair і на сторінках лоукостера в соціальних мережах Facebook і Instagram. Головними гаслами кампанії були: «Відпустка твоєї мрії в Києві», «Твій ідеальний вікенд в Києві», «Насолоджуйся літом у Києві» [12].

Груповий індекс туристичного комфорту в регіоні вказує на наявність в регіоні додаткових компонент, здатних підвищити привабливість туристичного продукту. До таких компонент відносяться: забезпеченість колективними засобами розміщення, кваліфікованим персоналом, наявність закладів громадського харчування, рівень забрудненості повітря тощо. Значення даного індексу по регіонах України характеризується невисоким рівнем. Так, найбільше значення даного індексу отримали Волинська (0,587) та Тернопільська (0,577) області. Найменше – у Запорізької (0,231) та Черкаської (0,296) областей.

Значення інтегрального індексу туристичної привабливості по Київській області знаходиться в межах прийнятного рівня – 0,390, що свідчить про низьку пріоритетність даної сфери економічної діяльності з позицій регіональної влади.

Міжрегіональне порівняння індексу туристичної привабливості вказує на сильні позиції Харківської області – значення інтегрального показника туристичної привабливості – 0,527. Для Харківської області, яка має високу активність бізнес-середовища та інвестиційну привабливість, сфера туризму може розглядатись як перспективний, але не пріоритетний напрямок залучення внутрішніх інвестицій, оскільки значення інтегрального індексу туристичної привабливості Харківської області знаходиться у межах нижньої границі зони достатнього рівня.

Традиційно для Одеської області значення інтегрального індексу туристичної привабливості є вище середнього і складає 0,557 і займає друге місце серед всіх регіонів України. Висока активність місцевого бізнес-середовища свідчить про наявність підстав для розвитку та стимулювання внутрішніх економічно активних бізнес-суб'єктів. У цьому аспекті актуалізується перспективність роботи місцевої влади у напрямі залучення бізнес-спільноти до реалізації регіональних інвестиційних проектів у туристичній сфері.

Для Львівської області значення інтегрального індексу туристичної привабливості дорівнює 0,637, і є найбільшим значенням серед всіх регіонів України. Туристична привабливість та бізнесова активність підприємницького середовища області вказують на наявність певної синергії у діяльності регіональної влади зі стимулювання роботи місцевого бізнесу у сфері туризму та суміжних галузях для максимізації привабливості регіону для туристів. Доцільно активізації роботи регіональної влади у напрямку залучення бізнес-спільноти до реалізації інвестиційних проектів, пов'язаних із розбудовою об'єктів регіональної інфраструктури, регіональної логістики, реорганізацією роботи об'єктів житлово-комунального господарства регіону.

Міжрегіональний аналіз та зіставлення значень інтегральних індексів дав можливість також виділити проблемні регіони з порівняно низьким рівнем привабливості. Територіальна близькість та подібність параметрів соціально-економічного розвитку дозволяє провести узагальнюючий аналіз економічно орієнтованих привабливостей ряду областей: прийнятний рівень інтегральних індексів туристичної привабливості Закарпатської (0,413), Чернівецької (0,419), Івано-Франківської (0,429),

Волинської (0,467) областей та достатній рівень туристичної привабливості Тернопільської області (0,541) свідчить про наявність у цих регіонах суттєвого туристичного потенціалу (визначальні туристичні, історичні та культурні дестинації, ландшафт, активність туристичних операторів тощо), але низький рівень розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту у даних регіонах знижує їх туристичну привабливість.

Низький рівень інвестиційної привабливості даних регіонів ускладнює реалізацію інвестиційних проєктів як у туристичній, так і інших галузях, а низька бізнесова активність даних регіонів вказує на недостатню роботу зі стимулювання конструктивної співпраці регіональної влади та місцевого бізнес-середовища і, як наслідок, значний рівень тінізації бізнесу, що унеможливує його залучення у великі інфраструктурні інвестиційні проєкти, які б дали можливість для розвитку та розбудови як туристичної сфери, так і інших видів економічної діяльності.

Висновки та перспективи досліджень. Отже, за результатами порівняльного міжрегіонального аналізу туристичної привабливості регіонів, проведеного нами на базі статистичної інформації, зроблено висновок, що туристична привабливість регіонів визначається не тільки унікальним природно-географічним ландшафтом та культурно-історичними дестинаціями, а й рівнем розвитку туристичної інфраструктури та туристичного комфорту, без розвитку яких неможливо досягти належного рівня туристичної привабливості або й, навіть, існуватиме загроза втратити лояльність з боку туристів. Для пошуку оптимальних шляхів підвищення привабливості для проблемних регіонів необхідно доповнити кількісний статистичний аналіз привабливості регіону її більш детальною якісною оцінкою, яка передбачає обґрунтування та доповнення критеріїв і залучення до процедури її проведення фахових експертів.

Моніторинг показників регіонального туристичного ринку та оцінка туристичної привабливості регіону дозволяє сформувати групові індекси окремих диференціальних рис привабливості для кожної цільової аудиторії і на їх основі обрахувати інтегральні індекси привабливості, які дають можливість провести міжрегіональне порівняння і зробити висновок про сильні та слабкі позиції регіонів, ідентифікувати взаємозв'язки між різними видами привабливості регіону.

Список використаної літератури

1. Бобков А. В., Маркова И. С. Оценка туристской привлекательности природных объектов методом анализа иерархий (программа для ЭВМ). *Успехи современного естествознания*. 2010. № 2. С. 92–93.
2. Гавриш І. І. Методика порівняльної оцінки привабливості регіону для різних цільових аудиторій. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. Черкаси: ЧДТУ, 2017. Вип. 46. С. 5–12.
3. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_04_4_119_uk.pdf
4. Герасимчук З. В., Циганюк Н. Є. Логістична рекреаційна система регіонів України: основи формування та розвитку: монографія. Луцьк: СПД Гадяк Ж. В., друк. «Волиньполіграф», 2014. 270 с.
5. Герасимчук З. В., Шевчук І. Б. Регіональна політика розвитку ринків медичних послуг: напрямки формування та реалізації: монографія. Луцьк: Надсти'ря, 2009. 200 с.
6. Дашук Ю. В., Герасимчук З. В. Розвиток рекреаційного потенціалу регіону: теорія і практика: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 260 с.
7. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ. Аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2015. 92 с.
8. Інтерес європейських туристів до Києва стрімко зростає – Марина Хонда / Офіційний портал Києва. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/interes_yevropeyskikh_turistiv_do_kiyeva_strimko_zrostaye_marina_khonda/
9. Колективні засоби розміщування в Україні у 2016 році. Статистичний бюллетень. Державна служба статистики України. Київ, 2016. 200 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Куніцин С. В. Оцінка туристичної привабливості територій та об'єктів природно-рекреаційної сфери. *Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета*. 2011. Вып. 30. С. 155–162.
11. Музиченко-Козловська О. В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території: монографія. Львів: Новий Світ-2000, 2012. 176 с.
12. Статистичний збірник «Регіони України» 2016. Ч.1, Ч.2 / за ред. І. М. Жук; Державна служба статистики України. Київ, 2016. 299 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

References

1. Bobkov, A. V., Markov, I. S. (2010) Estimation of the tourist attractiveness of natural objects by the method of hierarchy analysis (computer program). *Uspokhy sovremennoho estestvoznaniya*, № 2, pp. 92–93.
2. Havrysh, I. I. (2017) Methods of Comparative Assessment of Regional Attractiveness for Different Target Audiences. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, issue 46, pp. 5–12.

3. Gaidutsky, A. P. Estimation of investment attractiveness of economy. Available at: http://eip.org.ua/docs/EP_04_4_119_en.pdf.
4. Gerasymchuk, Z. V., Tsyganyuk, N. E. (2014) Logistic recreational system of Ukrainian regions: basics of formation and development: monograph. Lutsk: SPD Gadyak J. V., Volynpoligraf, 270 p.
5. Gerasymchuk, Z. V., Shevchuk, I. B. (2009) Regional policy of medical services markets development: directions of formation and realization: a monograph. Lutsk: Nadstyr, 200 p.
6. Dashchuk, Yu. V., Gerasimchuk, Z. V. (2014) Development of the recreational potential of the region: theory and practice: monograph. Lutsk: Tower-Print, 260 p.
7. Regional economy in 2015: new realities and opportunities in the context of the ongoing reforms. Analytical report. Kyiv: NISD, 92 p.
8. Interest of European tourists in Kiev is growing rapidly – Marina Honda / Official portal of Kyiv. Available at: https://kyivcity.gov.ua/news/interes_yevropeyskikh_turistiv_do_kiyeva_strimko_zrostaye_marina_khonda/
9. Collective accommodation facilities in Ukraine in 2016 (2016) *Statistical bulletin*. Kyiv: State Statistics Service of Ukraine, 200 p. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Kunitsyn, S. V. (2011) Estimation of the tourist attractiveness of the territories and objects of the natural and recreational sphere. *Scientific notes of the Crimean Engineering and Pedagogical University*, issue. 30, pp. 155–162.
11. Muzychenko-Kozlovskaya, O. V. (2012) Economic evaluation of the tourist attractiveness of the territory: a monograph. Lviv: New World-2000, 176 p.
12. *Statistical collection «Regions of Ukraine» 2016 (2016)*, part 1, part 2 / ed. I. M. Zhuk. Kyiv: State Statistics Service of Ukraine, 299 p. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

I. Gavrysh, I. Krupenna

MONITORING OF REGIONAL TOURIST MARKET INDEXES AND ESTIMATION OF REGION TOURIST ATTRACTIVENESS

The purpose of the article is to present the stages of assessing the attractiveness of the region on the basis of available official statistical information, monitoring the indicators of the regional tourism market and assessing the tourist attractiveness of the regions of Ukraine.

Assessment of tourist attractiveness on the basis of statistics implies the formation of group indicators of tourist potential of the region, development of tourist infrastructure and tourist comfort of the region and takes into account the basic partial statistical indicators proposed by us.

According to the results of comparative inter-regional analysis of the tourist attractiveness of the regions, we conducted on the basis of statistical information, it is concluded that the tourist attractiveness of the regions is determined not only by the unique natural-geographical landscape and cultural and historical destinations, but also by the level of development of tourist infrastructure and tourist comfort, which cannot be reached at the proper level of tourist attraction or even threatened to lose tourists' loyalty. In order to find optimal ways to increase the attractiveness of problem regions, it is necessary to supplement the quantitative statistical analysis of the attractiveness of the region with a more detailed qualitative assessment, which provides the justification and addition of criteria and involvement of its expert experts in the procedure.

Monitoring the indicators of the regional tourist market and assessing the tourist attractiveness of the region allows you to form group indices of individual differential attractiveness traits for each target audience and on this basis to calculate integral attractiveness indices, which allow to draw inter-regional comparisons and to draw conclusions about strong and weak positions differences between different types of attractiveness of the region.

Keywords: regional tourism market, monitoring, tourist attractiveness, valuation methodology, inter-regional comparisons.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2019

DOI 10.24025/2306-4420.0.54.2019.178391

Гавриш Ірина Іванівна, к.е.н., асистент Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, iragvision@gmail.com
ORCID 0000-0001-7228-1022

Iryna Gavrysh

Крупенна Інга Анатолівна, к.е.н., доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, mmix.cv@gmail.com
ORCID 0000-0002-4374-6350

Inga Krupenna